

“İLK BİLGİSAYARIM” ve PARDUS

Bora GÜNGÖREN-Elektrik ve Elektronik Mühendisi
bora.gungoren@emo.org.tr

Geçtiğimiz günlerde ülkemizi ziyaret eden Bill Gates, her zaman olduğu gibi basında oldukça büyük bir ilgi uyandırdı. Gates’in “müjde”lerinden birisi, Intel firması ile ortaklaşa planladıkları bir projeyle ülkemizde son derece düşük maliyetle PC satılmasını sağlayacak olmasıydı. Bu gerçekten güzel bir gelişme. Gates’in kişiliğini ya da Microsoft’un buradan elde edeceği çıkarları tartışmayacağım.

Ancak yazılım sektöründen ekmek yiyen birisi olarak bu bahsi geçen bilgisayarlar da yüklü gelmesi beklenen Windows Starter Edition aklımı kurcalıyor.

İki İlginç Problem

Söz konusu işletim sistemi, söylendiğine göre ebeveyn kontrolü gibi anne babaların isteyebileceği bir özelliğe ek olarak kısıtlı bece-

rilere sahip olacakmış. Ebeveyn kontrolü, bir yazılım tarafından mı yapılacak yoksa yakın zamanlarda “işletim sistemi tarafından dayatılan politika” (operating system enforced policy) adı ile akademik çevrelerde tartışılan bir teknikle mi uygulanacak? Bunu merak ediyorum.

Her ne kadar ebeveynler bu farkı anlamasa da işletim sistemi tarafından dayatılan politika tekniği uygulanacaksa, o zaman adres ya da içerik tabanlı engelleme ürününün denetimi doğrudan Microsoft’un olacaktır. Bunu bir bebek bakıcısına benzetmekte yarar var. Hiçbir şekilde sorgulama hakkınız olmayan, dokunulmazlığı bulunan bir bebek bakıcısına çocuğunuzu emanet eder misiniz? Peki sizin bebek bakıcısının ne yaptığı konusunda merakınızı gidermeniz yasalarla engellense, ne düşünürsünüz? Microsoft Windows Starter

Edition için bu geçerli, çünkü kodlar kapalı ve içine bakmak da lisans sözleşmesi ile engelleniyor.

Kısıtlı becerilere gelince, bu kullanılacak olan ucuz donanımların kapasite yetersizliğinin doğal bir sonucu gibi görülebilir. İşlemci gücü, belleği yetersiz olan bir bilgisayarda aynı anda 3’den fazla pencere açılması zor olabilir. Ancak düşünüyorum da, bugün 100 dolara satın alınan ve gömülü Pentium 3 sınıfı Intel işlemcisi olan

Her ne kadar ebeveynler farkı anlamasa da işletim sistemi tarafından dayatılan politika tekniği uygulanacaksa, o zaman adres ya da içerik tabanlı engelleme ürününün denetimi doğrudan Microsoft’un olacaktır. Bunu bir bebek bakıcısına benzetmekte yarar var. Hiçbir şekilde sorgulama hakkınız olmayan, dokunulmazlığı bulunan bir bebek bakıcısına çocuğunuzu emanet eder misiniz?

kartları temel alsak, ne olur? Çok zaman değil, 5 yıl önce Pentium 2 ve Pentium 3 işlemcileri kullanırken, Windows 98 ile bir çok pencere açmak, aynı anda 3'ü bırakın 10 tane ofis yazılımı penceresi açmak mümkündü. Yani 6-7 yıl öncesinin teknolojisi bile bu işi yapmaya yeterli oluyor. Üstelik bellekler inanılmaz ucuzladı, dolayısı ile bellek takviyesi de yapılabilir. Peki Microsoft neden böyle bir kısıtlama yapsın?

Buradaki ana ikilem şu. Microsoft, bir kampanya ya da özel bir ürün için zaten sattığı Windows XP'yi ucuzlatırsa, o zaman diğer tüketiciler de bu indirimi talep ederler. Microsoft da zaten pek iyi bir kar oranı yakalamadığı işletim sistemi satışından zarar etmeye başlar. Bu nedenle teknik bir kısıtlama olmasa da, sırf pazardaki konumunu korumak adına bildiğimiz "ürün farklılaştırması" stratejisi uyguluyor. Microsoft bir firma olduğu ve kar etmekle yükümlü olduğu için bundan doğal bir şey de olmaz. Sonuçta Gates de şirketin yüzde 60'ını elinde tutan toplam dört yatırım ortaklığının bilanço beklentilerine uymak zorunda.

Özgür Yazılım Deva mı?

Bilişimle ilgili bir çok sorunda belki de hiç düşünmeden öne sürdüğümüz Linux ve özgür yazılım reçetesi acaba bu iki soruna deva olur mu? Benim düşüncem bu konuda anahtar teslim bir çözüm olmasa da kolaylıkla geliştirilebileceği yönünde.

Ebeveyn denetiminin temel aldığı teknikler, aslında kurumsal pazarda yıllardır kullanılan ve becerilerini kanıtlamış özgür yazılımların daha basit hallerinden ibaret. Açık kaynak kodlu olan ve Linux üzerinde çalışarak, çevresindeki Windows

yüklü bilgisayarları virüs ve solucanlardan korumak için çalışan yazılımlar, yine açık kaynak kodlu olan ve istenmeyen internet sitelerine girişi engelleyen yazılımlar çok gelişmiş algoritmalara sahipler. Bu yazılımların son derece mütevazî, en çok bir kaç bin dolarlık, donanımlar üzerinde çalışırken yüzlerce kişinin yarattığı internet trafiğini temizlediğini görüyoruz. Yerli ve yabancı firmaların ticari ürünleri de, bir yerde bu açık kaynak kodlu yazılımları temel alıyor.

Bu durumda, aynı yazılımlar, biraz değişiklikle tek bir bilgisayarın trafiğini temizlemek için kullanılsa, o zaman sisteme ne kadar yük getirir ki? Arka planda çalışmaz mı? Kodlar açık olduğu için ebeveyn denetimi isterse işletim sisteminin dayattığı bir politika olsun, güvenilir olmaz mı?

Onu geçelim, eğer bu bilgisayarlar Linux olursa, Windows sürümlerinin ilk zamanlarından beri sorun olan ve temel tasarım hatalarından kaynaklanan virüs ve benzeri dertleri olmayacak ki. Çünkü Windows'daki virüsler Linux'da çalışmıyor. Aslına bakarsanız Linux'da çalışacak virüs yazamıyorsunuz. Sistem öyle tasarlanmış. Virüs olmayan güvenlik tehditlerini, virüs

olarak adlandırarak yanlış yapan teknik insanlar da var elbet, ama onların sadece dikkatsizlik.

Ebeveyn kontrolünü ve genel güvenliği tamamladığımıza göre performans düşüncesi ya da pazarlama stratejisi gereği kısıtlı bir işletim sisteminin kullanılmasına gelem. Linux herkesin de bildiği üzere, performans konusunda daima maça 3-0 önde başlama avantajına sahip. Çünkü belli bir amaca yönelik olarak gerekli görmediğiniz kısımları kırpma hakkınız var.

Bunun en güzel örneklerinden birisini Pardus'la gördük. Portakal Teknoloji'deki ekibimiz Pardus'un kaputunu açtı, motoru iyice inceledi. Yapı tamamen "ev ve ofis kullanıcısı"na göre değiştirilmiş, hafifletilmiş. Çünkü ortada iyi tanımlanmış bir "hedef kitle" var. Benzeri bir örneği ben yaşıyorum; piyasada bulabileceğiniz "en ucuz" toplama bilgisayarlar üzerinde ince ayar yapılmış Debian Linux kurulumları ile birkaç yıldır Java uygulama geliştirme ortamı kullanıyoruz. Görenler birkaç dakikada açılmasını bekledikleri yazılımların birkaç saniyede açılmasını hayretle karşılıyorlar. Elde birkaç tane kanıtımız da olduğuna göre, üstelik bunlar yerli kanıtlar,

performans sorunu olmayacağını öne sürebiliriz.

Peki böyle bir Linux'un hazırlanmasında bir "pazarlama stratejisi" gereği sorun yaşanır mı? Elbette ki hayır. Çünkü Linux sadece bir kişi ya da kuruluşun tekelinde değil. Binlerce insanın birleşik mülkiyetinde olan kodların, bu binlerce insanın aldığı kararla kamuya mal edilmesi ile ortaya çıkmış. Linus Torvalds dahil hiç kimse bugün Linux'un belli bir alandaki kullanımını kısıtlayamaz. Gerekli becerisi olan bir ekip, kısa sürede kendi niyeti ile bu projeyi hayata geçirebilir.

Pardus Neden Önemli?

Bir çok kişi bana Pardus'un herhangi bir "masaüstü hedefli" Linux dağıtımından farkını soruyor. Daha önce benzeri amaçlarla geliştirilen Xandros adındaki Kanada dağıtımını kullandım. Teknik destek hizmeti karşılığı, kutulu alınca 200 dolara satılan bu dağıtım, Windows XP'den daha pahalı olduğu halde Kanada'da çok popülerdi. Ancak nedense bizde popüler değildi.

Xandros, tıpkı Pardus gibi, belli özellikleri yeniden yapılandırılmış

bir Linux dağıtımı idi. Bu yeniden yapılandırmanın ilginçlikleri ile muhatap oldum. Elbette her bir ilginçliği çözdüm, ama yine de herşey o kadar da toz pembe olmadı. Dolayısıyla daha kapsamlı projelerde kullanmaktan vazgeçtik. Debian'a geçişimiz de aslında bu nedenledir.

Kanada'da olsak Xandros' u temel alan bir proje için, firmasından gerekirse para karşılığı destek alabilirdik. İnternet her ne kadar işleri hızlarsa da asla yüz yüze gelme olanağının yerini tutmuyor. Hele ki iş yapmak söz konusu olunca, bir eposta adresi kadar güvenilirseniz size pek de ilgi göstermiyorlar.

Ancak şimdi bakıyorum, Pardus ekibi bu tür destekleri vermek için can atıyor. TÜBİTAK UEKAE adına ekip lideri Erkan Tekman firmaları geziyor, birlikte neler yapılabileceğini tartışıyor. Yani insanları "Gelin Pardus'u kullanarak iş yapın" diye teşvik ediyor. UEKAE bunu yapabiliyor, çünkü Pardus'u geliştirirken daha önce ülkemizde hiç yapılmadığı üzere, "detaya inilen" bir Linux geliştirmesi yaptılar. Bu çabanın meyvası olarak inanılmaz bir yetkinlikleri var.

Anlayacağınız, çok değil, sadece 3 yıl önce yapamayacağımız birçok şeyi, Pardus projesinin oluşturduğu yazılım altyapısı ve UEKAE'nin paylaşmaya hazır olduğu yetkinliği sayesinde yapabilir noktadayız. Bunlardan birisi de "ilk bilgisayarı" girişimi.

"İlk Penguenim" diyebileceğimiz bir proje, Intel'in benzeri desteği ve aynı donanımları, aynı maliyetlerle sağlaması durumunda, çok kısa sürede, örneğin 1 yıl içinde hayata geçirilebilir. TÜBİTAK UEKAE'nin de, ciddi hazırlanması koşulu ile bu tür bir projeye destek vereceğine inanıyorum.

Neler olacağını elbette zaman gösterecek.

